

СПРАВА ПЕРША

ПРИЙМАК ВОДЯНИКІВ

Київ, 1913 рік

I

Потяг здригнувся, проїхав іще кілька сажнів*, протяжно свиснув і зупинився. Слідчий з особливо важливих справ Олександр Петрович Тюрин втягнув носом вокзальний дим, скривився і знову розвернувся до провідника. Низенький, не більше п'яти футів** на зріст, домовик і далі тримав руку під козирок. Обличчя ховалося

Б

* Сажень дорівнює приблизно 2,1 метра.

** Фут дорівнює приблизно 30,5 см.

під довгим сивим волоссям, чуб переходив у кошлаті брови, ті — у вуса й нечесану бороду. Тюрин не бачив очей, і це його неабияк дратувало.

— За яким правом ви притягли мене до Києва? У понеділок я маю бути у столиці. На мене чекають у канцелярії імператора! Врешті-решт, я чотири місяці їжджу Межею і хочу додому!

— Але ж, ваше благородіє, — вкотре лагідно почав домовик, — ніяк не можна, колії розібрані. Поки цукор не зберуть, руху не буде.

Тюрин і без кволих пояснень розумів масштаб катастрофи. Пагорби під Бояркою червоніли від цукру. Поки пасажири першого класу підраховували, скільки мільйонів втратять Балабухи, Тюрин думав про скандал у столиці. Зі втраченого цукру мали бути виготовлені пуди* першокласного сухого варення спеціально до імператорського столу. Магічний делікатес розплющував третє око, лікував безпліддя, подовжував життя, на час повертав молодість, але найважливіше — полегшував муки спадкоємця Імперії. Імператор довго чекав на сина. Нарешті, після п'ятох дівчат, було оголошено про появу царевича. За кілька років монарша родина в багато разів збільшила замовлення на «сухе варення». Відкрито про це не говорили, але у столиці всі знали — спадкоємець народився з «царською хворобою». Замість кісток мав у тілі скло, а в жилах — гнилу жовту рідину. Через це Імперія, як кров, точила цукор із Межі, вимагала дедалі більше сухого варення, натомість нечисть отримувала гроші й певні свободи.

* Пуд дорівнює приблизно 16,4 кг.

«А свобод завжди замало. Дай на ложці — заберуть казан», — подумав Тюрин.

Знадвору долинали чергові політичні прокламації. У Києві — центрі Межі — було неспокійно. На дніпровському острові, який належав людиноподібним, знайшли труп людського хлопчика. Людошовіністи відразу оголосили, що це ритуальне вбивство. І понеслося. Люди спалили кілька будинків гмурів у Протасовому яру, а наступного дня пролунав вибух під потягом Балабухів, хоча останні належали до давнього київського роду людоведмедей.

Залізничні жандарми не придумали нічого ліпшого, як відтягти столичний потяг до Києва — «для комфорту панив пасажирів». Обіцяли продовжити рух за маршрутом наступного ранку. Але Олександр Петрович занадто добре знав Межу, щоб у це повірити.

«У понеділок у Тамари іменини... І головне — застрягнути саме тут», — пульсувало в голові. П'ять років роботи у спеціальному відділі поліції йому вдавалося уникати столиці Межі. Скільки не їздив губерніями нечисті, завжди планував так, щоб оминати Київ.

Тюрин безсило оглянув купе. Валізи німим докором стирчали з багажної полиці. Вирішив до останнього не знімати. Погляд упав на книжку, якою гамував думки на під'їзді до Києва. «Легенди про Змія», автор Лазарус — останній спогад про батька, єдиний томик, який вдалося врятувати з домашньої книгозбірні.

Фіранки легенько сіпнулися. З відчиненого вікна дихнув незвичний на середину травня жар. Поруч рушив черговий потяг.

— Люди, стережімося! Нечисть убиває людських дітей! Пом’янімо замученого отрока Юшинського! — знову долинуло знадвору.

Тюрин нарешті визирнув у вікно. Більше з бажання ковтнути свіжого повітря, ніж із цікавості. Його обличчя зблідло. «Це не може бути він», — прошепотів Тюрин, пхнув книжку до кишені, відштовхнув домовика й побіг до виходу.

Т Чоловік, якого Тюрин прийняв за батька, виявився чортом-лахмітником. Попри спеку, на тонкій фігурі теліпалися кілька піджаків. На ратиці чорт натяг калоші, шия потопала в щонайменше трьох плетених шарфах, а різки затуляв розлогий солом’яний бриль. Такий і справді був у батька за дитинства Тюрина. Але як він міг не помітити свиняче рило?

«Все через шрам», — заспокоював себе поліціант, утираючи піт. Ліва щока лахмітника була понівечена святою водою. На тому ж місці мав рубець і батько. Це Тюрин чітко пам’ятав, хоча з останньої зустрічі минуло понад двадцять років.

«Кляте місто, клята спека», — думав Тюрин, намагаючись понад головами роздивитися, де вхід до начальника вокзалу. Мав намір будь-що вибратися з міста. Натовп вирував. Розклад збився. Публіка (переважно люди) сварилася, вимагала пояснень, нечисть нахабніла й користувалася велелюдністю.

Тюрин звик до людиноподібних у провінції. Там вони жили на своїх споконвічних територіях: лісові види — у лісі,

земляні — під землею, водяні — ближче до води. Люди розбудовували власні містечка. Там, у провінції, Межа проходила чіткіше. Навіть у великих містах панував порядок. Але Київ завжди вирізнявся. «Тут хаос навіть у частині для пасажирів першого класу», — обурювався поліціант, спостерігаючи, як відьма-перекупка намагалася продати магічні настоянки круглолицій пані зі столичного потяга.

Крики агітатора про вбивство людського хлопчика майже губилися в загальному гаморі. Чорний кашкет з «ДО» на кокарді свідчив, що він належить до найбільш радикальної у Межі організації ненависників нечисті «Двоголовий орел». У якийсь момент натовп виплюнув чорта-лахмітника у шарфах просто на двоголовця. Зав’язалася перепалка. Тюрин побачив, як бруківкою покотилася калоша, і з гидливістю подумав, що розлючені пасажирів так знайшли цапа-відбувайла.

А ще за мить переляканий чортик вистрибнув з юрби і чкурнув пероном. Людські хвилі розійшлися й дали дорогу двом поліціантам. «По когось прийшли», — припустив Тюрин і подумки похвалив: арештовувати на вокзалі, ще до того, як злодій втік у місто, — правильна практика.

Старший за чином покрутив головою й визначив напрямок, за ним слухняно рушив дебелий городовий. На подив Олександра Петровича, вони зупинилися біля його вагона й викликали провідника. І коли Тюрин подумав, що гірше вже немає куди, провідник-домовик махнув у його бік.

— Окологородний наглядач Топчій. Маю наказ зустріти вас і провести до міської поліції, — відрапортував чин.

На вигляд Топчію було не більше сорока. Мав темно-руде волосся і жорсткі, як зубна щітка, вуса. Мішкуваті повіки тисли на жовті маленькі очі, від чого здавалося, що Топчій постійно мружиться або готується єхидно посміхнутися. Околодочний нервував. Раз по раз сягав рукою до кишени, але ніби сам себе зупиняв.

— З якого це дива? — вибухнув Тюрин. Набрав у легені повітря й приготувався кричати. З досвіду знав, що брутальний крик діє на нижчих чинів, як свята вода на чортів. — Ви взагалі знаєте, з ким розмовляєте?

У голові вирували думки. Олександр Петрович перебирав сто й одну причину, чого б це його могли заарештувати, і не знаходив гідної підстави. Хоча, напевно, в Імперії головне бажання когось посадити — привід знайдеться. Навіть для найвищих чинів. «Особливо для найвищих», — вколола підступна думка.

— Прошу звертатися по формі. За чийм розпорядженням і з якої причини?

Тон справив враження на Топчія. На його обличчі відобразився сумнів. Чин пильно подивився на Тюрина, щось проплямкав самими губами, ніби пригадуючи завчене, недовіжливо смикнув плечима й нарешті витяг із планшета якийсь папірець.

— Так точно, ваше високоблагородіє, але ж... Слідчий з особливо важливих справ, підполковник Тюрин Олександр Петрович, тридцять три роки, зріст — шість футів, волосся — темно-русяве, очі — сині, лоб — високий прямий, — прочитав околодочний і звів на Тюрина очі. — Все збігається. Це ж ви?

— І це всі ваші підстави для арешту? — тамуючи гнів, процідив столичний поліціант.

— Арешту? — Топчій кілька секунд кліпав очима, а потім розплився в безтурботній усмішці. — Побий мене грім у Страсну п'ятницю, то ви не так зрозуміли. Його високо-родіє поліцмейстер Києва Скалонне просить вас до себе. Це ж яке щастя, що ви тут застрягли. У нас же місто показалося. Уявіть, як зрадіють, що до справи візьметься слідчий зі столиці?

Не перестаючи всміхатися, Топчій видобув із планшета ще один папірець і простягнув Тюрину. Це була агітка «Дво-голового орла». Першу шпальту займав портрет убитого хлопчика. Тюрин лише покосився на зображення, але до рук не взяв. Заклик агітатора досі стояв у вухах.

— Уже й висновок прозектора є, — Топчій спритно дістав новий документ.

«Сим засвідчую, що нагло вбитий Андрій Ющинський, 12 років, за біологічними ознаками є представником *homo sapiens*, тобто людиною. Висновок зроблений на основі огляду зовнішніх покривів, кінцівок і посмертного стану тіла. Судово-медичний розтин на вимогу встановити ступінь приналежності отрока до *homoidea aqua* (водяників) проводив приват-доцент Університету св. Володимира Гальванеску (*homoidea serpentes*)».

— Що це? — прочитав записку Тюрин.

— Ясно, що, — з готовністю відповів Топчій. — Андрій цей зарізаний був до громади водяників приписаний. Синоном, значить-то, водяника числився. Ну, як, сином — мамку його водопузуй за дружину взяв. А отрок пасербом водянику був. От ми й замовили експертизу, бо ж за новим законом треба визначити підслідність: чи то людський злочин, а чи людиноподібних.

